

2. Bochenek M. Rozważania historyczno-semantyczne na temat kryzysów ekonomicznych / M. Bochenek // Akta Universitatis Nicolai Copernici. Ekonomia XLIII. – Toruń, 2012. – № 2. – S. 138.
3. Krzak M. Sytuacja na międzynarodowych rynkach finansowych / M. Krzak // Kryzys globalny. Początek czy koniec? / red. J. Winnicki. – Gdańsk, 2009. – S. 25.
4. Orłowski W. M. Kryzys a tendencje wzrostu gospodarczego na świecie. Skala kryzysu finansowego / W. M. Orłowski // Kryzys globalny. Początek czy koniec? / red. J. Winnicki. – Gdańsk, 2009. – S. 47.
5. Pacuła P. Kryzys ekonomiczny w Europie a bezpieczeństwo Unii Europejskiej i Polski / P. Pacuła // Bezpieczeństwo Narodowe. – 2011. – № 17. – S. 142.
6. Unia Europejska walczy ze skutkami społecznymi kryzysu gospodarczego [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=pl&catId=736>, data odczytu [10 IX 2014].

УДК 323.28(477.6):796.071(477)

С. М. Кулик – кандидат політичних наук,
доцент кафедри країнознавства
і міжнародних відносин
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки

Участь вітчизняних спортсменів у Антитерористичній операції на південному сході України

*Роботу виконано на кафедрі
країнознавства і міжнародних відносин
СНУ ім. Лесі Українки*

Розглянуто громадянську позицію спортсменів України щодо подій на Донбасі та в Криму, їх участь у АТО на сході України та використання імен відомих представників спорту в інформаційних війнах.

Ключові слова: спортсмени, добровольці, Антитерористична операція, російська пропаганда.

Kulik S. M. Participation of National Athletes in the Anti-terrorism Operations in Southeastern Ukraine. Civil position of sportsmen of Ukraine is considered in relation to events on Donbass and in Crimea, their participating in ATO on east of Ukraine and bringing in of well-known representatives of sport to the info-wars.

Key words: sportsman, volunteers, Anti-terror operation, Russian propaganda.

Актуальність дослідження. Анексія Російською Федерацією Автономної Республіки Крим, подальше військово-політичне протистояння у Донецькій та Луганській областях між Україною та РФ не залишили байдужими громадян обох держав. Спортсмени України відгукнулися на ці події, як військовослужбовці і добровольці вони брали участь у воєнних діях, матеріально й морально активно допомагали Збройним силам і добровольчим батальйонам, підтримували мешканців цих регіонів.

Мета дослідження – дослідити участь, допомогу спортсменів України у проведенні АТО, **завдання** – з'ясувати громадянську позицію вітчизняних

спортсменів щодо подій у АРК, Донецькій та Луганській областях, проаналізувати безпосередню участь спортсменів у бойових діях на боці воюючих сторін, виявити факти використання імен відомих спортсменів у інформаційних війнах.

Свою громадянську позицію щодо подій на Донбасі і в Криму чітко заявили відомі спортсмени України. Знаковими були висловлювання гравців футбольного клубу «Шахтар» (Донецьк), спортсменів-уродженців південного сходу України: О. Усика, олімпійського чемпіона з боксу (Сімферополь), С. Реброва, тренера ФК «Динамо» Київ (Горлівка), Д. Беринчика, боксера команди «Українські отамани» (Краснодон). Навіть португальський півзахисник «Дніпра» Бруну Гама підтримував Україну.

Зрозумілою була громадянська позиція спортсменів, які внаслідок російської агресії залишили Грузію й прийняли українське громадянство. Так, Г. Зантара, уродженець Абхазії, экс-чемпіон світу й Європи з дзюдо, провів паралелі подій у Криму з подіями у Грузії у 2008 р., а футболіст луцької «Волині» Т. Парцванія виклав у соціальній мережі фото, на якому він одягнений у футболку з принтом тексту відомої української пісні про президента РФ В. Путіна.

Спортсмени неодноразово висловлювали готовність піти служити до лав Збройних сил України: рядовий О. Шовковський, воротар «Динамо»; экс-тренер Й. Сабо; прапорщик Р. Пономарьов, экс-чемпіон світу з шахів; І. Галюза, экс-капітан луганської «Зор». Добровільно пішов до лав Національної гвардії А. Усик, бронзовий призер чемпіонату України з боксу (2013 р.). Він запам'ятався тим, що під час мінометного обстрілу виніс із лінії вогню двох товаришів по службі. Воювати з терористами разом з Артемом відправився син його особистого тренера та віце-президента Київської федерації боксу О. Кулініченко. Також у бойових діях проти терористів брали участь українські боксери: В. Деркач (1991 р. н.), третє місце чемпіонату України серед юніорів; І. Юрка (1990 р. н.), А. Гельман (1985 р. н.), чемпіон України серед молоді, Р. Павлик (1991 р. н.), друге місце чемпіонату України (до 22 років). Службу в зоні АТО несли тренери, авторитетні представники спорту, вихованці спортивних клубів, шкіл різних регіонів країни. Спортсмени й тренери були залучені до розробки спеціальних програм пришвидшеної фізичної й тактико-спеціальної підготовки солдат, які вирушають у зону АТО.

Відомі спортсмени України без їх згоди були втягнені до інформаційних воєн Російської Федерації проти України. Так, на початку червня російська пропаганда у пресі, особливо у соціальних мережах, поширила інформацію, що олімпійська чемпіонка з біатлону й заступник міністра молоді та спорту України О. Підгрушна «у складі каральних українських сил працює у Слов'янську снайпером і вбиває мирних громадян», «відстрілює ополченців». Приводом для цього була фраза, вирвана з контексту в одному з інтерв'ю О. Підгрушної: «Кращі снайпери – це біатлоністи, тому нас можуть викликати в будь-який момент» [5], а також той факт, що вона – дружина народного депутата від ВГО «Свобода» О. Кайди. Федерація й сама спортсменка були змушені спростовувати цю інформацію. Не дивно, що ще в лютому 2013 р. тенісист С. Стаховський, друга ракетка України, оголосив свою офіційну позицію – не давати інтерв'ю «брехливим» російським засобам масової інформації.

Чимало українських спортсменів загинули у зоні АТО. Серед них військовослужбовці: прикордонник І. Присяжнюк, гребля на каное, чемпіон України; Р. Ілляшенко, володар Кубка України з фрі-файту; В. Ставський, чемпіон України (2007) із греко-римської боротьби; спецназівець М. Бендеров, панкратіон, чемпіон України, тренер; С. Давиденко, тренер, п'ятиборство, Ю. Кокошкіна, тренер, кінний спорт, десантник І. Борис; І. Крисоватий, В. Піцул, пауерліфтинг, – трагічно загинули під час артилерійського обстрілу у Луганській області. Військові дії позначились і на долях молодих спортсменів: сімнадцятирічний С. Чубенко, воротар молодіжної команди ФК «Авангард» (Краматорськ), зник 23 липня на Донецькому залізничному

вокзалі, а через дві доби був убитий прихильниками ДНР у передмісті Донецька [1]. Наголосимо, що у зоні проведення АТО загинули два студенти першого курсу Інституту фізичної культури та здоров'я Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки – А. Снітко і А. Карабан.

Багато спортсменів-учасників АТО отримали поранення: спецназівець А. Резнік, панкратіон, чемпіон України, Європи, світу, Є. Трофимов, тайський бокс Муэй Тай, А. Волгін, майстер спорту з боксу, доброволець Д. Сидорук, майстер спорту зі стрільби з лука. Спорт як невід'ємну частину свого життя сприймає 24-річний харків'янин О. Березовський, командир екіпажу БТР, який потрапив під гранатометний обстріл і втратив кисті обох рук. Він планує надалі займатися «тхеквондо – там же тільки ногами бити треба, а не руками».

Серед прихильників самопроголошеної Донецької народної республіки також були відомі спортсмени. Гравець жіночої збірної України з футболу В. Альошичева у своїй сторінці «Вконтакте», підписана на групу «АнтиМайдан», закреслила український прапор і написала: «Я з Донбасу! Я не хочу жити у країні, уряд якої називає свій народ бандитами та направляє на розправу з ним озброєні війська й танки!» [3]. Не можемо однозначно стверджувати, що саме після цього головний тренер збірної А. Куцев із причин ротації складу команди вирішив не залучати гравця, яка виступає за «Рязань ВДВ», до матчів відбіркового турніру ЧС-2015 проти збірних Англії та Чорногорії. Однак, таке рішення викликало в Росії хвилю обурення, а російські засоби масової інформації звинуватили тренера, що він виключив В. Альошичеву за... «сепаратизм». 26 травня у бою за аеропорт Донецька загинув майстер спорту міжнародного класу з кікбоксингу, володар Кубка світу з повноконтракного карате (2005 р.), чемпіон світу з кікбоксингу (2007 р.) М. Леонов [4]. Він працював тренером, належав до російського козацтва. Також за підозрою у причетності до терористичних акцій у м. Бердянськ Запорізької області силами батальйону «Азов» був затриманий колишній воротар луганської «Зорі» Ш. Ваммаєв, дагестанець за національністю.

Російська Федерація використовувала спортсменів-аматорів як добровольців для відрядження у Крим з метою допомогти «нашим російським братам» [2]. Завданням одного з таких загонів, до яких входили спортсмени з Подольська та Ногінська, було захоплення й блокування приміщень у Сімферополі, підтримка військових, «втихомирення» незадоволених. За кримську кампанію вони отримали медаль та «листи подяки» від президента РФ В. Путіна. Пізніше дехто з них добровольцями поїхали у Донецьк.

Висновки. Заяви, висловлювання, коментування українських спортсменів, тренерів щодо суспільно-політичної ситуації в Україні звернули увагу багатьох шанувальників спорту, вболівальників, прискорили розвиток фан-руху в нашій державі. Спортсмени привернули увагу суспільства до відповідальності представників медіа щодо подачі й, особливо, інтерпретації інформації (у випадку з О. Підгрушною, С. Стаховським). Свою громадянську позицію спортсмени засвідчили участю у бойових діях у статусі військовослужбовців і добровольців у зоні проведення Антитерористичної операції на сході України. Багато з них виявили героїзм, були поранені, загинули. Церемонії прощання з бійцями-спортсменами, їх поховання переросли у велелюдні зібрання, адже багато хто з них були учасниками команд, чинними переможцями різних спортивних змагань, працювали тренерами ДЮСШ.

Джерела та література

1. Воротар краматорського Авангарду загинув від рук терористів ДНР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.champion.com.ua/football/2014/10/7/585690/>

2. Среди награжденных Путиным за Крым оказались уголовники и люди в розыске [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://investi.com.ua/krym/27418-sredi-nagrazhdennyh-putinym-za-krym-okazalis-ugolovniki-i-lyudi-v-rozyske.html>

3. Тренер жіночої збірної України спростував звинувачення російських ЗМІ в політичних іграх [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukr.lb.ua/news/2014/06/06/269097_trener_zhenskoy_sbornoy_ukraini.html

4. Уходят лучшие: Николай Леонов, «нет сомнения, что ты, брат, на небесах» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://rusvesna.su/news/1401465766>

5. Шумський А. «Страви» російської пропаганди / А. Шумський // Народна армія. – 2014. – 2–7 червня. – С.16.

УДК 329.051:321.7

Т. Ю. Мишляєв – аспірант Варшавського університету (м. Варшава, Польща)

Партія влади: феномен несконсолідованих демократій

Роботу виконано у Варшавському університеті (м. Варшава, Польща)

Розглянуто суть поняття «партія влади». Проаналізовано витоки та сучасні особливості «партії влади» як явища, притаманного несконсолідованим демократіям. Досліджено феномен «партії влади» в політичному розвитку пострадянських країн.

Ключові слова: партія влади, номенклатура, демократія, політична еліта, політична система, партійна система.

Myshlyayev T. Yu. Party of Power: the Phenomenon of Non-consolidated Democracies. The essence of the concept of «party of power» is explored. The origins and modern features of «party of power» as a phenomenon inherent to the non-consolidated democracies are analysed. The phenomenon of the «party of power» in the political development of post-Soviet countries is investigated.

Key words: party of power, nomenclature, democracy, political elite, political system, party system.

Пострадянська політична арена, як відомо, була сформована на основі політичних сил, що утворилися після розпаду Радянського Союзу. Усі перетворення політичної системи, у тому числі партійної системи, відбулися в рамках складного процесу переходу до демократії, побудови громадянського суспільства, перетворення старої номенклатури в нову еліту.

Тим не менш, досвід посткомуністичної трансформації демонструє зовсім інше: у посткомуністичних країнах (принаймні – у більшості з них) не вдалося повністю усунути від влади стару партійну номенклатуру, вона сама не віддала свою владу нікому добровільно і, навіть більше, номенклатура комуністичної системи нікуди повністю не зникала.

Пострадянська номенклатура, яка після здобуття незалежності швидко набирала у свої ряди молоді «кадри», сформувала нове політичне явище – *партію влади* – відмінну від номенклатури інших посткомуністичних держав. Ми не можемо включити її, наприклад, до *раціоналістичної* номенклатури, яка майже свідомо поступилася своєю політичною владою й провела поступальні зміни в економіці, що